
Эдуард Акулін

...мілей, чым рай —
мне пекла Беларусі...

Непрычалены човен

Анёл-Страцім

Мне прысьніўся Максім Багдановіч —
беларускі Анёл-Страцім —
у біблейскім вянку цярновым,
у пражылках густых крыві...

Мовіў ён і паўночны вецер
яго словы між хмар разнёс:
— Ні на тым, ні на гэтым сьвеце
не лічыце валошак-сьлёз,

не чытайце чужыя пісьмы,
не давайце сьвятыні псам...
І растаў у нябеснай высі
там, дзе зьніклі сьляды Хрыста.

Як вярнуць?

Я забыў, як маліцца Слову...
Для паэта ж маўчаньне – грэх.
І Гасподзь над душой ахову
адазваў да нябесных стрэх.

І зрабіўся мне сьвет нямілым,
нібы д'яблу прадаў душу.
Прамяняў на машыну – крылы,
Млечны шлях – на зьмяю-шашу.

Як успомніць з малітвы словы?
Як набыць адабраны рай?
Як вярнуць над душой ахову,
крылам – згублены небакрай?..

Асеньняе

У вырай буслы чарадою
па небе адвечным плывуць.
Зноў восень стралой залатою
спрабуе мне сэрца пратнуць...

Паходнямі — клёны на ўзгорках
губляюць сьвятлынь у траву...
І радасна сэрцу і горка,
і крыху балюча яму.

Бясконца

Ліс, што мкнецца па сьледзе.
Кроў, што б'ецца у скронь.
Непрыручаны вецер.
Нехрышчоны агонь.

Поўні жоўтая сьвечка.
Дух заюшаны ў комін.
Незавершаны вечар.
Непрычалены човен.

ДОМ

З яснага неба гром –
позыняе адкрыцьцё:
Мама – мой першы дом,
хлеб мой, вада, жыцьцё.

Колькі пасья было
розных кудоў, хацін, —
толькі – найродны той –
матчын – з усіх адзін.

Сэрца спаліў крыжом,
ды адмаліць ня змог...
Маму – мой першы дом —
сёньня пільнуе Бог.

ТУРМА

А труна — для душы турма...
А яшчэ ёсьць — труна-Айчына.
Для народа свайго — турма,
калектыўная дамавіна.

Пачарнела душа, як ноч,
ёсьць на тое ў душы прычына —
за сьлязамі ня стала воч,
каб глядзець на труну-Айчыну.

А ў турме не жыцьцё — рэжым.
А ў труне не быцьцё — гніенне.
А ў душы — пачарнелы дым,
А ў народа ў грудзёх — каменьне...

Не Анёл уструбіў у рог, —
уструбіла у рог Сумненьне:
а ці ёсьць у нябёсах Бог?—
Бог-судзя — ад турмы збавеньне...

СЛОВЫ

З высокай цалі
мне словы ўпалі:

«Нябёсы — Радзіма ветру»...
Пакуль нізаў я радка каралі,—
скразьняк зварухнуў паветра...

З сусьветнай далі
мне словы слалі:
«Нябёсы — Радзіма птушак»...
Пакуль нізаў я радка каралі,—
зьявілася рыфма — *суша*.

Пакуль вы спалі, —
мне словы далі:
«Нябёсы — Радзіма душаў»...

СОН

Выхаплю сон з небыцця
і з асалодай нязнанай
вуду старую жыцця
стану надточваць падманам...

Каб неўпрыкметку злавіць
тое, што ў яве ня стрэціў:
сорам — распусна любіць,
шчасьце — бяз страху памерці.

НЕ АДДАМ...

Чужога шчасьця мне ня трэба.
З мяне хапае і свайго...
Ў тваіх вачах начуе неба,
а ў небе тым гасьцюе Бог.

Каханьня Бог у родным небе,
Ён лучыць нас на зло гадам.
Чужога шчасьця мне ня трэба,
але й свайго я не аддам!..

ДЗЬВЕ ДУШЫ

Мне прысьніліся сягоньня дзьве душы.
Дзьве душы было ў маёй матулі...

Ў тагасьветнай вусьцішнай цішы
дзьве душы перабіралі бульбу.

— Мама, да старэйшай падышоў
і пацалаваў яе у скрусе.

— Як жа цябе позна я знайшоў,
колькі ж цябе плакаць я прымусіў...

— Мама маладая, не крыўдуй,
што старую маму абдымаю,—
мне так сіратліва аднаму
на самотным беразе адчаю.

Мне прысьніліся сягоньня дзьве душы,
дзьве душы маёй матулі роднай...
Перабранай бульбы — два кашы,
а на яве мамы — аніводнай.

Балада пра Чорнае ляда

На чорнае ляда ня ходзяць касцы,
няма тут птушыных гнёздаў.
Праклятае месца за тры вярсты
дарогі усе абходзяць...

Балота, як вока, сярод яго
з чорнай, як ноч, вадою.
Калі апусьціць у ваду багор —
багор, як тапор, патоне.

Калісьці, казалі, тут жыў бірук —
вядун, чарнакніжнік Посах.
Глядзеў, бы люстэрка, вядун у ваду —
прадказваць умеў лёсы.

Умеў замаўляць і умеў намаўляць...
Умеў, як казаў нехта, —
над чорнай дрыгвою пад поўняй блукаць —
хадзіць па вадзе пехам.

Такая за Посахам слава йшла,
а ён не любіў славы.

Ручнога у хаце трымаў вужа,
што ў поўню любіў плаваць...

Аднойчы да Пosaха князь малады
прыехаў з сябрынай п'янай.

—Ты, Посах?

—Так.

Уладар вады?

Прайдзі пасярод багны!

— Прайду, калі князь не збаіцца сам
за мною пайсьці сьледам.

І крок зрабіў, і на хвалю стаў —
патух пад нагой ветах...

Ні князя, ні хмельных сяброў яго
з той ночы ніхто ня бачыў,
І Посах зьнік — як у вір багор, —
стаў Духам вады няйначай.

За часам і хата ў дрыгву ўрасла —
тырчыць з-пад імха комін.
Ды зрэдзь на вадзе залатога вужа
паблытае хтось з поўняй...

Балада сустрэчы з Купалам

А хто там ідзе?

Янка Купала.

Па лістоце апалай
дождж сьляпы церусіў.
Я прыйшоў да Купалы —
дараваньня прасіць.

Дараваньня за тое,
што дагэтуль адказ
на пытаньне сьвятое —
рытарычны аванс.

Бо няма Беларусаў —
колькі іх не шукай,
тых, хто пойдучь хаўрусам
бараніць родны Край

ад ганебнага змусу,
ад чужога ярма...
Нас няма, беларусы!
Не было і няма!..

У правалінах твару,
там, дзе вочы цьвілі, —
спяхмурнелыя хмары
задуменна плылі.

Воч ня стала ў Купалы
ці ня хоча глядзець
на нашчадкаў-вандалаў —
тых, хто сёньня ідзе...

Па лістоце апалай
дождж асьлеплы блукаў...
Я прыйшоў да Купалы —
ён мяне не чакаў.

ЗАМІЖ ЭПІТАФІІ

Калі памру,
сябры наўсьлед спытаюць:
Куды, паэце, крочыцьмеш у скрусе?
— І рад бы ў рай — анёлы не пускаюць.
Мілей, чым рай — мне пекла Беларусі.

